

KEPAN

Bülten

www.kepan.org.tr

41. ESPEN Kongresi Düzenlendi.

Yaklaşık 3350 katılımcı ve 950 bildirinin yer aldığı 41. ESPEN Kongresi Krakov-Polonya'da düzenlenmiştir. Kongrede Türkiye'den 59 bildiri ile katılımla gerçekleşmiştir. Türkiye'den 2 davetli konuşmacının yer aldığı kongrede "Assessing skeletal muscle mass with ultrasonography in patients with systemic sclerosis" adlı çalışması ile Hacettepe Üniversitesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı Geriatri Bilim Dalı yan dal araştırma görevlisi Dr. Mert Eşme "ESPEN Travel Award" ödülüne layık görülmüştür.

Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Klinik Eczacılık Anabilim Dalı'ndan, KEPAN Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Kutay Demirkan, davetli konuşmacı olarak yer aldığı kongrede, 1 Eylül 2019 tarihinde "The nutrition patient at home" oturumunda "Provision of PN Nutrients: Where to Mix It Best" konulu sunumu gerçekleştirmiştir.

Ülkemizden yapılan bir diğer sunumu da, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Onkoloji Enstitüsü Klinik Onkoloji Anabilim Dalı'ndan Prof.Dr. Tuğba Yavuzşen "Cachexia-anorexia syndrome and its pharmacological treatment" konulu sunumu ile gerçekleştirmiştir.

Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinde Malnütrisyon Farkındalığı Eğitimleri Ankara ve İzmir'de gerçekleştirildi.

Medical Nutrition Industry (MNI) tarafından ödüle layık görülen GROW2 projesi kapsamında malnütrisyonu hastaların belirlenmesi ve bu hastalara uygun tedavi yaklaşımında bulunulmasını sağlamak, gerekirse bu hastaların ikinci ve üçüncü basamaktaki nütrisyon destek ekiplerine yönlendirilmesinin önünü açmak ve böylece risk altındaki hastalara erken dönemde uygulanacak nütrisyon desteği ile, morbidite ve mortalitede azalma sağlanması yanında, sağlık harcamalarında tasarruf edilebilmesini mümkün kılmak amacıyla KEPAN Derneği işbirliğinde, birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışan hekim, hemşire, ebe ve diyetisyenlerle 17 Haziran ve 19 Haziran 2019 tarihlerinde Ankara'da 4'er grup halinde; 18 Haziran-19 Haziran 2019 tarihlerinde ise İzmir'de 4'er grup halinde olmak üzere, toplam 8 katılımcı gruba "Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinde Malnütrisyon Farkındalığı Eğitimi" düzenlenmiştir. Ankara'da 499 katılımcı ve İzmir'de 219 katılımcı ile gerçekleşen toplantıların sonunda toplam 718 katılımcı sertifikaya sahiptir. Katılımcılara malnütrisyon ve önemi, malnütrisyon tarama ve değerlendirme yöntemleri, enteral ve parenteral nütrisyon, oral nütrisyon destekleri ile olgular eşliğinde pediatrik ve geriatrik hastada malnütrisyonu başlıklarında sunumlar yapılmış ve interaktif olarak katılımcılarla tartışılmıştır. Birinci basamak malnütrisyonu hastaya yaklaşım konusunda bilgilerin aktarıldığı oturumlarda, katılımcılara aldıkları eğitim öncesi ve sonrası eğitimin etkinliğini değerlendirmek amacı ile ön ve son-testler uygulanmıştır. Ankara ve İzmir'de 5'er eğitimci tarafından gerçekleştirilen toplantılar katılımcılar tarafından oldukça yararlı bulunmuştur.

Tüm eğitimcilerimize ve katılımcılarımıza teşekkürlerimizi sunarız.

2 Kasım 2019 tarihinde İzmir'de LLL kursları düzenlenecektir.

Doktorların ve diğer sağlık çalışanlarının (diyetisyen, eczacı, hemşire vb) internetten on-line ve yapılacak kurslara katılım yoluyla eğitim alarak, puan elde etmesini ve sonunda Klinik Nütrisyon alanında ESPEN diplomasını kazanmasını hedefleyen bir program olan LLL kurslarının 2 Kasım 2019'da yapılacak toplantısında aşağıdaki konular ele alınacaktır.

MODÜLLER

Sabah	Öğleden sonra
T17: Perioperatif Dönemde Nütrisyon	T9: Parenteral Nütrisyona Yaklaşım
T23: Obezitede Nütrisyon	T26: Kanser Hastalarında Nütrisyon Desteği
T25: Nörolojik Hastalıklarda Nütrisyon Desteği	T36: Yaşlılıkta Beslenme

Duyurular...

KEPAN Pediatri Çalışma Grubu tarafından düzenlenen Pediatrik Parenteral Nutrisyon Toplantılarının beşincisi Ankara'da, altıncısı Erzurum'da gerçekleştirildi.

Pediatrik Parenteral Nutrisyon Toplantılarının beşincisi, 17 Eylül 2019 tarihinde Ankara'da gerçekleştirildi. Açılış konuşmasını KEPAN Derneği Başkanı Prof. Dr. Osman Abbasoğlu'nun, oturum başkanlığını Prof. Dr. Hasan Özen'in yaptığı toplantıya katılan 140 katılımcıya, 5 eğitmen tarafından çocukluk çağına parenteral nutrisyona ilişkin eğitim verildi, katılımcılara sertifikaları dağıtıldı.

28 Eylül 2019 tarihinde Erzurum'da yapılan altıncı toplantıya katılan 45 katılımcıya, görevli eğitmenler tarafından Pediatrik Parenteral Nutrisyon'a ilişkin yapılan eğitim başarıyla tamamlandı. Planlanan programa uygun olarak Parenteral Nutrisyon toplantılarının yedinci ve sekizinci sırası ile, 12 Ekim-Bursa ve 26 Ekim-Kayseri'de gerçekleştirilecek.

KEPAN Derneği Pediatri Çalışma Grubu tarafından planlanan ve Eczacıbaşı firması tarafından desteklenen Pediatrik Parenteral Nutrisyon Toplantılarının ilki, 2 Mart 2019 tarihinde Şanlıurfa'da, sonraki üç toplantı sırası ile; 9 Mart- Diyarbakır, 16 Mart- Trabzon ve 23 Mart 2019 tarihlerinde Samsun'da gerçekleştirilmişti. Toplam 17 eğitici ve 200'den fazla katılımcı ile gerçekleşen toplantılarda KEPAN Pediatri Çalışma Grubu tarafından güncel kılavuzlar ışığında hazırlanan standart bir eğitim seti ile çocuk hastalarda parenteral nutrisyon endikasyonları, uygulama yolları, parenteral beslenme içeriğinin planlanması, izlemde dikkat edilecek noktalar ve özel hasta gruplarında (yenidoğan, yoğun bakım ve cerrahi) parenteral nutrisyon uygulamaları ele alınmıştı.

Toplantılarda görev alan tüm eğitmenlerimize ve katılımcılarımıza teşekkürlerimizi sunarız.

KEPAN Derneği tarafından 14 Eylül 2019 tarihinde 14:00-18:00 saatleri arasında Samsun'da Diyetisyenlere Yönelik Kılavuzlar Eşliğinde Olgu Sunumları Toplantısı düzenlendi.

KEPAN Derneği'nin Diyetisyenlere yönelik "Güncel Kılavuzlar Eşliğinde Olgu Sunumları" Toplantısı Samsun'da gerçekleştirildi. İl merkezi ve ilçelerden 30 katılımcının yer aldığı ve 2 oturumda yapılan toplantının ilk bölümünde KEPAN Derneği Başkanı Prof. Dr. Osman Abbasoğlu "Enteral beslenmede temel bilgiler" konulu sunum ile açılış konuşmasını gerçekleştirdi, bu bölümde ayrıca, Cerrahi, Onkoloji ve Yoğun Bakım hastalarında ESPEN Kılavuzları'nın önemi vurgulandı. Toplantının ikinci oturumunda ise, 3 ayrı hasta grubundan hasta örnekleri, masabaşı uygulama ve teknik ürünler eşliğinde tartışılarak, interaktif bir eğitim programı yürütüldü.

4. Klinik Nutrisyon Öğrenci Kongresi 8-9 Kasım 2019 tarihlerinde Kayseri'de düzenlenecek..

KEPAN Derneği tarafından düzenlenen Klinik Nutrisyon Öğrenci Kongresi öğrenci ve konuşmacıların katılımı ile 8-9 Kasım 2019'da Kayseri'de yapılacak ve kongrenin detaylı programı web sayfasında duyurulacaktır.

IV. Klinik Nutrisyon Öğrenci Kongresi

Erciyes Üniversitesi Sabancı Kültür Sitesi
08 - 09 Kasım 2019 - KAYSERİ

Duyurular...

“Malnütrisyon ve Nütrisyon Tedavisi” toplantısı 19 Ekim Cumartesi günü Süleyman Demirel Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Konferans Salonu’nda gerçekleştirilecektir.

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı ve KEPAN Derneğinin birlikte hazırlamış olduğu “Malnütrisyon ve Nütrisyon Tedavisi” konulu toplantıda, 19 Ekim 2019 Cumartesi günü 08.30-14.40 saatleri arasında Isparta’da yapılacağını bildirir, tüm eğitmen ve katılımcılarımıza teşekkürlerimizi sunarız.

KEPAN Diyetisyenlerle Buluşuyor Klinik Nütrisyon Temel Eğitim Programı 12 Ekim 2019 tarihinde Edirne’de, 23 Kasım 2019 tarihinde Diyarbakır’da yapılacaktır.

Diyetisyenlere yönelik Klinik Nütrisyon Temel Eğitim Programı başlığında ve dört oturumda olması planlanan toplantılarda, nütrisyonel değerlendirme, pediatrik ve erişkin hastada nütrisyonel gereksinimler, oral nütrisyon, tüple beslenme ve parenteral beslenme, özel durumlarda beslenme ile olgu sunularının yer alması planlanmıştır.

KEPAN Ankara Şehir Toplantılarının altıncısı 31 Ekim 2019 tarihinde 17.00-20.30 saatleri arasında Point Otel-Çukurambar’da gerçekleştirilecek..

Toplantının programı KEPAN Derneği web sayfasında duyurulmuştur.

Bilimsel Çalışmaları Desteklemeye Devam Ediyoruz...

KEPAN nütrisyon alanında nitelikli bilgi üretilmesini desteklemeye devam ediyor.

Bu kapsamda belirlenen ve miktarları 215- 545 Euro arasında değişen ESPEN Bildiri Bursları listede belirtilen 16 araştırmacıya verildi.

1-Duygu Yıldırım	5-Eda Başmısırlı	9-Didem Güneş	13-Mert Eşme
2-Gamze Çalık	6-Ömer Cennet	10-Zeynep Caferoğlu	14-Nadir Yalçın
3-Hatice Pars	7-Zeynep Uzdil	11-Burcu Kelleci	15-Sema Çalapkörur
4-Neriman İnan	8-Gamze Yurtdaş	12-Cafer Balcı	16- Olgun Deniz

Yayın teşvik ödüllü alan çalışmalar:

1) Kürşat Gündoğan ve arkadaşları

“Nutrition in Clinical Practice” dergisinde yayımlanan “Thiamin status in adults receiving chronic diuretic therapy prior to admission to medical intensive care unit:A Pilot Study” başlıklı makale için: **2000 TL**

2) Gülistan Bahat Öztürk ve arkadaşları

“Aging Clinical and Experimental Research” dergisinde yayımlanan “Cut-off points for weight and body mass index adjusted bioimpedance analysis measurement of muscle mass” ve “The Aging Male” dergisinde yayımlanan “Prevalance of sarcopenia and its component in community dwelling outpatient older adults and their relation with functionality” başlıklı makaleleri için: **4000 TL**

3) Rana Elçin Sezer ve arkadaşları

“Journal of Parenteral and Enteral Nutrition” dergisinde yayımlanan “Home percutaneous endoscopic gastrostomy feding difficulties and needs of caregivers, qualitative study” başlıklı makalesi için: **2000 TL**

Burs ve ödül alan tüm araştırmacıların başarılarının devamını dileriz..

Aramıza Katılan Yeni Üyelerimiz...

- Ayşe Duda Kılınc
- Batuhan Çıldır
- Beyza Betül Harbo
- Cevşen Bul
- Duygu Yıldırım
- Emre Duman
- Murat Özgür Kılıç
- Nurhayat Toksoy
- Seat Gökçe

İLAÇ KAYNAKLI NÜTRİSYON BOZUKLUKLARI

Nadir Yalçın, Kutay Demirkan - Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Klinik Eczacılık Anabilim Dalı

Nütrisyon bozukluklarının kapsamında; malnütrisyonun yanı sıra, sarkopeni ve kırılgnlık, obezite, mikronütrient eksiklikleri ile Refeeding sendromu bulunmaktadır. Çeşitli tedavilerde kullanılan ilaçlar da, besinlerin emilimi ve metabolizmasını etkileyerek nütrisyon ilişkili sorunlara yol açabilmektedir⁽¹⁾. İlaçların gastrointestinal sistem (GİS) irritasyonu, asidite artışı, enterosit disfonksiyonu, malabsorbsiyonun indüklenmesi, hiperkalsemi gibi elektrolit bozukluklarına veya merkezi sinir sistemi inhibisyonuna neden olarak nütrisyonu olumsuz etkileyebildiği bilinmektedir. Öte yandan, enerji gereksiniminin artışı, hepatopati-nefropati gibi organ disfonksiyonları, hipovitaminozis gibi durumlar da, besinlerin metabolizma ve eliminasyonunu değiştirmektedir. Ayrıca, hastalıklara eşlik eden iştahsızlık (anoreksiya), erken doygunluk hissi, disfaji, kabızlık ve diyareye neden olarak; ilaçların tat ve koku alma duygusu üzerindeki olumsuz etkileri ise kilo kaybına yol açarak malnütrisyona katkıda bulunur. Bu etkilerin, subklinik malnütrisyonu ve / veya özellikle yaşlılarda düşük enerji alımını artırdığı bilinmektedir^(2,3). İlaç kaynaklı beslenme bozukluklarına sebep olabilen etmenler şunlardır:

- **Kilo Kaybı ve Anoreksiya:** Kilo kaybı ve anoreksiya, birçok ilacın yan etkisi olarak bildirilmektedir. Örneğin, Parkinson hastalığındaki kilo kaybı levodopa tedavisiyle ilişkilendirilir, ancak Parkinson'da hareket bozuklukları nedeni ile hastanın, yeterli besin alamaması da kilo kaybına katkıda bulunabilir. Amantadin, seçici serotonin geri alım inhibitörleri, metformin, glukagon benzeri peptid-1 (GLP-1) reseptör analogları, potasyum tutucu ve tiazid diüretikler de kilo kaybı ile ilişkilendirilmektedir⁽⁴⁾.
- **Bulantı ve Kusma:** İlaç tedavisinin en sık görülen yan etkileridir. Genellikle tedavinin erken evresinde görülür. Sitotoksikler, antibiyotikler, anestezipler, opiyatlar, sülfonilüreler, asetilkolinesteraz inhibitörleri, digoksin, teofilin gibi ilaçlar bulantı / kusma kaynaklı malnütrisyona neden olabilmektedir.
- **Azalmış Gastrointestinal Motilite:** Motilitedeki azalma şişkinlik, dolgunluk ve kabızlık ile ilişkili olup, beslenmeyi potansiyel olarak azaltabilmektedir. Antikolinergikler ve bağırsaklarda opiyat reseptörlerini uyanan ilaçlar, azalmış gastrointestinal geçişin en yaygın nedenleri arasındadır. Opioid analjezikler, trisiklik antidepressanlar, beta blokör ilaç kullanan hastalar da, bu tür yan etkiler açısından izlenmelidir.
- **Diyare:** Gastrointestinal motilitede artış, bağırsak florasının değişmesi ve mukozal yüzeyde bozulma diyareye neden olabilir. Antiretroviraller, asetilkolinesteraz inhibitörleri, metformin, biguanidler, geniş spektrumlu antibiyotikler gibi ilaçlar, diyareye neden olabilmektedir.
- **Ağız Kuruluğu:** Bazı ilaçların tükürük üretimi ve lezzet algısını etkileyen reseptörler üzerinde etkisi bulunmaktadır. Antikolinergik ya da antimuskarinik ilaçlar, sıklıkla ağız kuruluğuna neden olmaktadır.

- **Tat Almada Bozukluk:** Klaritromisin, sulfasalazin, metotreksat gibi ilaçların kullanımında bu yan etkinin oluşabileceği bilinmektedir.
- **Sarkopeni ve Kırılgnlık:** Düzenli olarak alınan birçok ilaç, protein sentezi ve yıkımı arasındaki dengeyi değiştirebilen bazı mekanizmalarla etkileşime girebilmektedir. Statinler, sülfonilüreler ve glinidlerin kas fonksiyonu üzerine olumsuz etkilerinin olduğu bilinmektedir⁽⁵⁾.
- **Obezite:** İlaça bağlı kilo alımı sonucunda glukoz toleransı, lipid profili ve kan basıncındaki olumsuz etkilerin morbidite ve mortaliteye sebep olabileceği bildirilmektedir⁽⁴⁾. Bu nedenle antidepressan, antipsikotik, antidiyabetik ve kortikosteroid tedavisi alan hastalarda kilo takibi yapılmalıdır.
- **Mikronütrient Bozuklukları:** Sindirim enzimlerinin inaktivasyonu, oral mukoza ve bağırsak florası hasarı, motilitede bozulma, bulantı, kusma, diyare, konstipasyon gibi etkileri olan ilaçlar; mikronütrientlerin emilim ve metabolizmasını bozabilmektedir⁽⁶⁾. H₂ reseptör blokörleri, proton pompası inhibitörleri, antibiyotikler, digoksin, metformin, statin gibi ilaçlar mikronütrient bozukluklarına neden olabilmektedir.

Enteral nütrisyon alan hastalarda ise, yeterli emilimin sağlanabilmesi için gastrointestinal dolaşımın optimal olması gerekmektedir. Hemodinamik instabiliteye sahip hastalarda, bağırsaklarda iskemi ve nekroz gelişme riski nedeni ile, enteral nütrisyon endikasyonları dikkatle değerlendirilmelidir.

Sonuç olarak; ilaçlar besinlerin alımını, emilimini ve metabolizmasını etkileyerek malnütrisyon gelişimine katkıda bulunabilirler. Bu nedenle tedavi planlanan her hastada, polifarmasi ve yan etkiler açısından değerlendirme yapılarak, ilaç kaynaklı nütrisyon bozukluklarının araştırılması önerilmektedir.

Kaynaklar:

1. Felípez L, Sentongo TA. Drug-induced nutrient deficiencies. *Pediatr Clin North Am.* 2009;56(5):1212.
2. Zadak Z, Hyspler R, Ticha A, Vlcek J. Polypharmacy and malnutrition. *Curr Opin Clin Nutr Metab Care.* 2013;16(1):53,54.
3. Little MO. Updates in nutrition and polypharmacy. *Curr Opin Clin Nutr Metab Care.* 2018;21(1):5-8.
4. White R. Conference on 'Malnutrition matters' Symposium 8: Drugs and nutrition Drugs and nutrition: how side effects can influence nutritional intake. *Proc Nutr Soc.* 2010;69(4):559-62.
5. Campins L, Camps M, Riera A, Pleguezuelo E, Yebenes JC, Serra-Prat M. Oral Drugs Related with Muscle Wasting and Sarcopenia A Review. *Pharmacology.* 2017;99(1-2):1,4-6.
6. Karadima V, Kraniotou C, Bellos G, Tsangaris GT. Drug-micronutrient interactions: food for thought and thought for action. *EPMA J.* 2016;7(1):1,3,4.